అంబరాంబుజాలు

విమర్శనాత్మకమైన కల్పనా కథ

శ్రీ పంతుల శ్రీరామశాస్త్రి

రామనారాయణ ఒక రచయిత. లోకంలో అతడు విమర్శించబడినంతగా మా స్నేహితులలో మరెవ్వరూ విమర్శించబడలేదు.

మా పూర్ణయ్య మొదటినించీ శకునపక్షి అనీ (శకుని అనీ) బిరుదు సంపాదించిన మనిషి, హాయిగా ఇంట్లోనూ వీథిలోనూ తింటాలు పెట్టుకుంటూ గుమాస్తాపని అఖండంగా చేసుకొంటున్నాడు. వాడిగురించి ఎవ్వరికీ ఏ విచారమూ లేదు.

సుబ్బారావు స్కూలు ఫయినలుతో చదువు మానేసినా, అదృష్టవశత్తు రైల్వేలో ఉత్తరాదిలో ఏదో ఉద్యోగం లభించింది. అక్కడ వాడు ఎలా ఉంటున్నాడోకాని, ఇటు వేపు వచ్చినప్పుడల్లా నూటలోనే ఉంటాడు. వాళ్ళ ఆఫీసు గొప్పతనమూ, ఆఫీసర్ల జీతాల వివరాలూ అన్నీ తనకయినట్లుగానే కబుర్లు చెప్తాడు. వాణ్ణి చూసి ఎవరూ జాలిపడరు. చాలామంది బంధుమిత్రులు ప్రయోజకుడంటారు. ఆ మాటతో ఏకీభవించనివాళ్ళు సామాన్యంగా మాట్లాడకుండా ఊరుకుంటారు-ఒక్క రామనారాయణ తప్ప.

సంజీవరావుకి స్వంత దుకాణం ఉంది. స్కూలుచదువులో కనబడని తెలివితేటలు దుకాణం గడపడంలో అద్భుతంగా బైట పడ్డాయి. ఇప్పుడున్న ఇలు పడగొట్టించి పెద్ద సిమెంటుమేడ కట్టిస్తాడట. వాణ్ణి చూసి ఎవళ్ళయినా ఈర్ష్యపడాలి గాని, జాలి పడనక్కరలేదు.

ఇక నేను—నాగురించి చెప్పవలసింది చాలా ఉంది. (ప్రతివాడికీ తనగురించి లోకానికి తెలియజేయవలసింది చాలా ఉన్నట్టే ఉంటుంది)—కాని ఇక్కడ జాగా చాలదు, సమయంకూడా కాదు—నేనూ చాలా ఆశావాదిని. ఆశయాలూ వ్యసనాలూ, హెల్తు ఇన్‌స్పెక్టరు గిరీ అనే పడవతో దైనికచర్య అనే నదిని ఈదుకొని వస్తున్నాననటం చాలును ప్రస్తుతానికి.

ఇంకా ఎందరెందరో ఉన్నారు—రామ్మూర్తి, నరసింహాం, కాళిదాసు, రంగారావు, నారాయణశాస్త్రి, వెంకటరమణరావు—అందరూ అన్ని రకాల జీవితమార్గాలనూ అనుసరిస్తున్నారు. అందరిగురించీ లేని ఈ జాలిపడడమూ, విమర్శనా ఒక్క రామనారాయణగురించే ఎందుకు రావాలి?

* * *

రామనారాయణకి తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకొన్న దుఃఖమూ స్వేచ్ఛ రెండూ చిన్నతనంలోనే లభించాయి.

అందుకు ఫలితంగా అతని స్కూలుచదువు స్కూలు ఫయినలు పూర్తికాకుండానే పాంతమయింది.

ఆమాత్రం చదువుతో అతను ప్రయత్నిస్తే ఏదో ఒక పని దొరికి ఉండును. కాని, తనకు దొరకడానికి సావకాశం ఉన్న ఉద్యోగాలమీద అతనికి మోజు లేదు. దొరకనివి ఎల్లానూ దొరకవు. ఇంతకీ అంత అవసరం ఉన్నట్టే కనబడలేదు. తరిమి చెప్పేవాళ్ళుకూడా లేకపోయేరు. రాగాపోగా అతడు నిరుద్యోగిగా ఉండిపోయేడు. మొదట్లో ఏ పెద్ద ఉద్దేశమూ లేకపోయినా, రానురాను తాను ఉద్యోగం చెయ్యకపోడానికి ఎన్నెన్నో కారణాలను కల్పించుకొన్నాడు రామనారాయణ. అతడిమీద వచ్చే విమర్శల్లో అతడు ఉద్యోగం చెయ్యకపోడం కాదు, అందుకు ప్రయత్నించకపోవడం ఒక ముఖ్యాంశము.

"ఎందుకు ప్రయత్నిస్తాడు? అన్నీ ఆ ఉన్న నాలుగు రాళ్ళు ఐపోతే నే గాని బుద్ధిరాదు."

"తానేం చమటోడ్చి గణిస్తే కదూ డబ్బులో ఉండే విలువ తెలియడానికి? చెయ్యి కాలితేకాని ఆకులు పట్టుకోడు. ఇలా ఖర్చు పెట్టతగదు. ఎంతలేసి వాళ్ళనీ కాదంటూ పెద్దపెద్ద కబుర్లు చెప్పినట్టుకాదు. ఆర్జించమనూ—అప్పుడు చూస్తాం అయ్యగారి ప్రజ్ఞ."

"పిత్రుపితామహార్జితమైన భూములు ఇప్పటికే సగంపైగా అమ్మేసేడు. మరొక్క పదేళ్ళ నాడు దమ్మిడీకి గతిలేని బికారి కాకపోతే నేను చెవి కదపా ఇస్తాను"

—ఇది బంధువుల్లో అతణ్ణిగూర్చిన సంభావనా వైఖరి.

బంధువుల్లో అతడికి పెద్దస్థానం లేదు. ఎల్లా వస్తుంది? పెద్ద రాబడి లేదు. ఉద్యోగమైనా లేదు. అంతకంటె ఏం కావాలి—అప్రయోజకుడుగా లోకంలో లెక్కకి రావడానికి? కాని, అతడికిమాత్రం తనమీద తనకి చాలా గౌరవం ఉంది. ఆ గౌరవభావం ఇతరులలో లేనప్పుడు దానిని రాబట్టడానికి ప్రయత్నించి లాభం లేదన్న సంగతి అతనికీ తెలుసును.

అందమూ, ఆనందమూ అంటే ఏమిటో తెలుసుకోని బంధువుల సంకుచితత్వాన్నీ, తాను సుఖపడకూడదు, తమకంటె గొప్పవాడు కాకూడదు అన్న అసూయానీ అతడు సహించలేకపోతేడు. ఉపేక్షను, ఉదాసీనత్వాన్ని అమితంగా ప్రదర్శించి వాళ్ళ ఒత్తిడి తగ్గించుకో గలిగినందుకు తనను తాను అభినందించుకొన్నాడు.

తాను నిజంగా కాలాన్ని వ్యర్థపుచ్చుతున్నాడా?

లేదే—తాను ఎన్నెన్ని ఉద్గ్రంధాలు చదివి జీర్ణం చేసుకొన్నాడు! ఎంత సూక్ష్మంగా ప్రకృతిపరిశీలనం సాగించాడు. తాను ఏ గుమాస్తా పనో చేసుకుంటూనో, ఉండిన మడిచెక్కలు దున్నుకుంటూనో ఉండే మాటైతే, తాను సముపార్జించిన ఈ జ్ఞానమంతా లభించడానికి వీలుందా? తన రచనల్లో తన విజ్ఞానం అంతా ప్రతిఫలించవద్దూ?

వాళ్ళకిదంతా అర్థమయితేకదూ! మహా ఏమిటి రాశాడులెద్దూ. ఈమాత్రానికి ఉద్యోగం చెయ్యడం మానుకోడం ఏమిటి? పోనీ అంతగా వ్రాసుకోవాలంటే, ఏదో పని చేస్తూనే గంటో, రెండుగంటలో రోజుకి వ్రాసుకోకూడదా అంటారు. అలా చేయడానికి ఇదేమీ మనస్సూ హృదయమూ లేని వ్యాయామమూ అని నవ్వుకొనేవాడు రామనారాయణ.

తన రచనలను అప్పటప్పటికి, చూసికూడా తనకు ఇవ్వవలసిన కనీసస్థానాన్ని ఇవ్వకపోవడం పరమఅన్యాయంగా రూపిస్తుంది రామనారాయణకు.

అయితే ఒకనాడు ఈ ధోరణి అంతా మారుతుందనీ, తనను పనీ పాటూ లేనివాడని అన్నవాళ్ళే తనను ఎంతో గొప్పవాడనీ, తన పనిని ప్రపంచంలోని చాలా ముఖ్యమైనపనుల్లో ఒకటి అనీ, అనవలసివస్తుందని అతడి దృఢవిశ్వాసము.

ఎవరికి తగిన స్నేహితులు వారికి లభిస్తూ ఉంటారు. రామనారాయణ స్నేహితులందరూ అంతో ఇంతో రచయితృలక్షణాలు కలవాళ్ళే.

బంధువులలో మృగ్యమయిన సౌజన్యమనే సుగుణం అపారంగా గోచరించింది రామనారాయణకు తన స్నేహితులలో.

బంధువులతో మాట్లాడినప్పటివలె స్నేహితులతో ఎంతసేపూ ఇళ్ళూ, వాకిళ్ళూ, భూములు, ఆస్తి, అప్పు-మొదలయిన వాటిగురించి మాట్లాడనక్కరలేదు. సంఘం గురించి, దేశంగురించి, ప్రపంచం, గురించి, మతంగురించి, మానవజాతి గురించీ సోల్లాసంగానూ, సోద్వేగం గానూ చర్చించవచ్చును. తామూ ఎంతో ఉన్నతులయినట్లు పరస్పరం నచ్చచెప్పుకో వచ్చును.

ఇక తన యథాశక్తి స్నేహితులకు కాఫ్యాదులు సరఫరా చేసినా, చేయకపోయినా చిక్కులేదు. చేస్తే ఒక లాంఛనం; చేయకపోతే ఒక ప్రత్యేకత.

ముఖ్యంగా స్నేహితులెన్నడూ తన ఆర్థిక విషయాలను చర్చలోనికి తీసికొని రారు. అంతేకాదు, తాను సిగ్గుపడవలసిన విషయాలే ఉన్నట్లు తోచవు స్నేహితుల మధ్య అతనికి.

స్నేహం చాలా ఉన్నతమయినదిగా తోచింది రామనారాయణకి. అందులో ముఖ్యంగా ఒకరిద్దరితో స్నేహం జన్మజన్మల నుండి వస్తున్నదేమో నన్నంత గాఢంగా హత్తుకొన్నది. చాలా విషయాల్లో అభిప్రాయాలు ఏకమయేయి.

పై విధంగా స్నేహాన్ని గురించి ఊహించిన రోజులను తలచుకొని రామనారాయణ ఇప్పుడే విధంగా ఊహిస్తున్నాడో! కాని, తన సాహచర్యం మూలంగానే తన స్నేహితులు ఈమాత్రం వాళ్ళు కాగలిగేరని ఇప్పటికీ నమ్ముకొంటున్నాడనడానికి సావకాశం చాలా తక్కువ.

* * *

స్నేహం కూడా కొన్నాళ్ళకి నీరసంగానూ భారంగానూ కనిపించింది రామనారాయణకి. బంధువులు నూటికి నూరుపాళ్ళూ పాతశోక అనే పేరుతో తమలోని విషాన్ని (కర్కశంగా) వెళ్ళగక్కుతారు. స్నేహితుల్లోనూ అది ఉండకపోదు. అంతకంటె కూడా ఎక్కువగా ఉంటుందేమో, తామూ ఒక క్షేత్రంలో కృషిచేయటం చేత! అయితే, ఈ విషయాల్ని వీళ్లు అతి నేర్పుగా అణచి ఉంచుతారు. తనను పొగుడుతున్నట్లే ఉండి, వెనకాతల, తమ మహా తెలివి తేటలతో, వ్యంగ్యపు దక్షతకీ తనను అపహాసం చేస్తారు. (చెత్త) పత్రికలలో తమపేరు అచ్చయి వస్తేచాలు ఊరంతా డప్పు వేసుకొని చాటే పెద్దమనుష్యులు కూడా తననుగురించి గాలికబుర్లు తేలికగా చెప్పడమే. నిన్నమొన్నటి కెక్కలు రాని రచయితలు కూడా తనుకూ ఏవో అభిప్రాయాలూ, ఒక శైలీ ఉన్నట్టుమాట్లాడబోతేరామనారాయణ నవ్వకుండా ఉండలేడు. వాళ్ళ ఈసెందుకు, వాళ్ళకు ఆరాధ్య దైవతములవంటి మహాపేరుపొందిన రచయితలే తనకంటికి అతిసామాన్యులుగా కనిపిస్తూ ఉంటే—

'ఏమిటి పోనిద్దూ.. లో ఎంతసేపూ భాషా కటాటోపమేకాని అసలులోతూ, మన స్తత్వవిశదీకరణా ఇవేవీ లేవు.

"ఆఁ సరే...గురించా? మన తెలుగులో అసలు ఆ రకం రచన అంటూ ఉంటేకదూ. అందుచేత సరే, తెలుగువాళ్ళలో అంటే నాకేం అభ్యంతరం లేదుకాని, అతణ్ణి ఒక పెద్ద రచయితగా చెప్పకండి.

"...యేనా—ఇంకా అమ్మమ్మ కథలు చెప్తూంటే, సారస్వతం ఇంత అభివృద్ధిపొందిన ఇరవయ్యోశతాబ్దంలోకూడా ఏవో పాతసిద్ధులను పట్టుకొని ఛాందసంగా జిడ్డోడుతూ—ఎందుకూ అది ఇంగ్లీషులోకి అనువదించి చూడండి; అప్పుడు దాని నిజమయిన విలువ బైటపడుతుంది.

—ఇదీ తెలుగు రచయితలుగురించి అతడి ధోరణి. అతడి దృష్టికి ఆగే రచయిత అంటే, అసమం ఒక నోబెల్ ప్రైజు (Nobel Prize) పొందినవాడో, పది పది హేను భాషలలోకి అనువదింపబడిన పుస్తకాలు కలవాడో అయి ఉండాలి.

రానురాను అతడికి స్నేహితులుకూడా నచ్చకపోడానికి వాళ్ళల్లో తాను మెచ్చుకోదగినంత ప్రతిభ లేకపోవడమేకాకుండా, తన ప్రజ్ఞావిశేషాలను సరిగా అర్థంచేసుకోలేని గొప్పలోపం ఒకటి ఉండడమే కారణం.

తనతో ముఖాముఖి అనకపోతే నేమి—బంధువులలో ఉన్నటువంటి అభిప్రాయాలే వాళ్ళలోనూ తన గురించి ఉన్నాయి. వాళ్ళంతా దినం గడవకో, సారస్వతంమీద విశ్వాసం లేకో ఏవేవో ఉద్యోగాలను ఆధారం పెట్టుకొని యథాశక్తి ఉపతభక్తి అన్నట్లుగా సారస్వతసేవ చేస్తున్నారు. అటువంటివాళ్ళు కేవలం సాహిత్యంకోసమే జీవితాన్ని మీదుకట్టిన తనను తేలికగా చూస్తు రంటే వింత ఏముంది?

తానొక రచయితగా గొప్పవాడు కావాలి. తనమూలంగా బాగా ఆర్జించాలి; తను వృథాగా గడిపే డనుకొన్న కాలమంతా ఎంత ఉత్కృష్టమైనదో ప్రపంచానికి తెలిసిరావాలి. ఇప్పుడు తనను ఈసడించిన ప్రపంచమే తనకు అప్పుడు బ్రహ్మరథం పట్టుతుంది. అంతవరకూ స్నేహితులూ, బంధువులూ అందరూ కంటకప్రాయులే.

నిజానికి గాయమన్నది ఉంటే, మరేదీ గుచ్చుకోకపోయినా నొప్పిగానే ఉంటుంది. ఆ నొప్పితోనే. అతడు స్నేహాన్నికూడా అతి నేర్పుగా తెగేసి తన తలను, కాళ్ళనులోపలకు లాక్కున్నట్లుగా ఉపసంహరించుకొన్నాడు.

ఒంటరిగా నిశ్చింతగా తపస్సు చేయసాగాడు, తన ప్రతిభను లోకంముందు అద్వితీయంగా ప్రదర్శించేందుకోసం.

అతడి తపఃఫలిత మేమిటో తేలేవరకూ లోకం ఊరుకోగలదా!

"మనం పేమిటో రాశేవాడు, ఇప్పుడదీ లేదయ్యా—అంతే, ఇక మరి రాసే దేమిటిలే" అని కొందరూ—

"వ్రాయవచ్చును, కాని అంత స్వల్పంగా రాయడానికి, ఏమిటో కొండను తవ్వి ఎలుకను పట్టడం—నాకేం నచ్చలేదు—" అని మరి కొందరూ—

"సామారు మన అందరిమీదా ఉంటుంది కాబోలు దాడి! నేనుగాని ఏమీ—చే బదులు పుచ్చుకొని మరిచి పోలేదుకదా—చిరస్థాయిగా పుస్తకంలో పేరు ఉండిపోతుంది" అని కొందరు సన్నిహితులూ—

"ఏమి వెఱ్ఱినాటలు! మరొక పదేళ్ళయినా పట్టునా, ఈ జబ్బైన పెద్దగ్రంథం తయారుకావడానికి......" అని వారి స్నేహితులూ.

"పదేళ్ళలో రావడం నిశ్చయమే నంటావ్? ఏమో నా కదివట్టి గగనారవిందమో ననిపిస్తున్నది" - అని వారి వాతకాంక్షులూ.

"గ్రంథం గురించి అలా అనడానికి వీల్లేదు. ఎప్పటికయినా వచ్చితీరుతుంది. అయితే అందులో ఏవిషయాలుంటాయో, ఇవాళ కావలిస్తే నేను వ్రాసి ఇచ్చేస్తాను" అని కొందరు సాహిత్య జ్యోతిష్కులూ—

"ఏవో రాస్తున్నామంటే బాధ లేదయ్యా. ఆ కబుర్లూ అవీ చూస్తే మిన్ను ముట్టిపోతుంటాయి—"

"అవే అంబరాంబుజాలు—

—ఇదీ అతడి రచనలగురించిన ప్రాసంగిక ధోరణి.

ఇంకా కొందరు అతనితో ప్రత్యేకవ్యక్తిగత కారణాలవల్ల వైమనస్యాలు వచ్చిన ప్రముఖులచేత అతడే ప్రధానపాత్రగా కలిగిన రెండు మూడు నీతిబోధకము లయిన కథలు విరచించబడ్డాయి—నీతిబోధకములని ఎందుకు చెప్పవలసి వచ్చిందంటే అవి—"చెరపకురా చెడేదవు—" మొదలయిన వాచకపుస్తకాలలోని కథలవలె—స్వకంలో మునిగి తేలుతున్నవారు తప్ప, తక్కినవారెవ్వరూ రచయితలు కావాలని ప్రయత్నించటం పరమ అవివేకం— అనే

(20 వ పేజీ చూడుడు)

యుద్ధానికి పూర్వపు ధరలకన్న తక్కువ

స్విస్ రకం. సరిగా టైంచూపును. ప్రతీదీ 3 ఏళ్లు గ్యారంటి. రాళ్లు అమర్చబడినది.

గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియంకేసు	రు. 20/8
.. .. మేలిరకం	రు. 25/-
బిల్ల పరుపు ఆకారం క్రోమియంకేసు	రు. 30/-
.. మేలిరకం	రు. 38/-
రోల్డుగోల్డు (10 సం॥ గ్యారంటి)	రు. 55/-
రెక్టాంగ్యులర్, టానా, లేక వంపుగలది	
బ్రైట్ క్రోమియం కేసు	రు. 42/-
రోల్డుగోల్డు (10 సం॥ గ్యారంటి)	రు. 60/-
15 రాళ్ళు రోల్డుగోల్డు	రు. 90/-
రోల్డుగోల్డు 15 రాళ్లు.	రు. 75/-

అలారం టైంపీసు

ధర రు. 20/-, రు. 22/- మేలిరకం రు. 28/-

పోస్టేజీ, ప్యాకింగు రు. 0-12-0

UNIVERSAL WATCH Co.,(A.P)
Post Box No. 11401, Calcutta 6.

రా: ప్రయోగించడమేమిటి! కొన్నాళ్ళలో తురకల బాధపడ్డాక సింహద్వారాన్ని బంధించి దొడ్డి దార్నే రాకపోకలేసుకుంటూ, వాకిట్లో కొక రొన్ని కణ్ణి పెట్టి ఎవరొచ్చినా యింట్లో లేరని పింపమని వాళ్ళొచ్చిందంటే! ఆ వెధవ, ఆ తుంటరి, రామలింగడు. నా పేరు రామకృష్ణుడు. లేకపోతే నాయనా, ఆగు శాస్త్రి గ్గదినా, కొద్దో గొప్పో వేదం నేర్చుకున్నా, ఏదో పేరు సంపాదించుకున్నా. అట్లాంటి ముండాకొడుక్కి చిలిపిగోలేమిటి!

సూ: ఇదా, రాయలవారి నూరుతప్పులివాం! 'నాకు ప్రభువువారు నూరు తప్పులకినా మిచ్చారిచ్చా' రని వాడి వాగుడు!

రా. సరే, అంతట్లో అయిందీ మాయ వెధవ! వీడు చేసే తప్పు లెక్కపెట్టేకొడానికింకేకంతా రావడం నేను లేనందుం కొన్నాళ్ళు జరిగేటప్పటికి ఈ సుంత విజయనగరాన్నంతా. కొలిక్కి తీసుకొచ్చే భరించలేక కొంతమంది రాయల్లో మొరబెట్టుకున్నారు. పిలవంపి రామకృష్ణుణ్ణన్నారు. చూడగానే "ఏమిటయ్యా యీ గోల: ఊరంతా నీవేవేవో అల్లర్లు చేస్తున్నావంటగా, ఏమిటయ్యా"? అని అడిగారు. నామనస్సెట్లా వుంటుందో విచారించండి! నేను మీతో చెప్పిందంతా చెప్పా. తెగనవ్వి లాక్కురాండి వాణ్ణన్నారు అప్పుడేదో అల్లరికెళ్తున్నాడు కాబోల, నా వేషంతో లాక్కొచ్చారు. వాణ్ణి చూడగానే రాయలు ఆశ్చర్యపడి "అచ్చంగా మీలాగే వున్నాడేయ్యా" అని, "ఏమయ్యా బ్రాహ్మడా, ప్రభువులు నాకు నూరు తప్పులయినా మిన్నారని చెప్పుకుంటున్నావట, యెప్పుడిచ్చామన్నారు. వాడు టక్కున్నా మొగంజాసి 'చిత్తమయ్యా తమకు? అన్నాడు నేల్దిగాలపడి చూస్తుంటే "అట్లా చూస్తారేం? మీరు ప్రభువులు కారటండీ —నియోగ ప్రభువులు. ప్రభువులంటే మీరేనని నా భావం కాని సార్వభౌములు కాదన్నాడు. సభకంతా పొట్ట చెక్కలయ్యాయి. రాయలు నవ్వాగి తర్వాత 'బలే చమత్కారివయ్యా బ్రాహ్మడా మా గురువు పెట్టిన నియమానికి తోడు ఎవరి ఆసక్తి గౌరవానికి లోపంలాకుండా అల్లరు లోటాకు నూరల్లర్లు చేసుకో. ఇప్పట్నుంచీ వాటిని మేమే కాస్తాం. అయితే రామకృష్ణయ్యగారి వేషంతో గనపిస్తే మాటడక్కదని సెలవిచ్చారు. చిత్తమన్నాడు జుట్టు పగం కత్తిరించుకుంటూ నికళ్ళాడు. నేను తలబట్టి చూచుకుంటూ యింటికొచ్చి నాకిర్నమాన్పించి, సింహద్వారం తెరిపించి నిశ్చింతగా నుండడం మొదలెట్టా.

భ: ఉన్నాడా చివరిదాకా వద్ద?

రా: లే కెక్కడికి కెళ్తాడు. చివరకు నన్ను సాగనంపాడు వెధవ.

భ: (జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ) ఉండండుండండి, బాబా. రామకృష్ణయ్యగారూ, మీరెప్పుడైనా—

"చీపరబాపర తీగల
జేపలబు ట్లి నట్లు చెప్పిన నీ యీ
కాపురకవిత్వపు కూతలు
బాపనికి విరుని చెవికి ప్రమదంబిడునా?"

—అన్న పద్యం చెప్పారా?

రా: (ఆశ్చర్యపడి) ఏమిటే, ఏం పద్యం, ఇట్లాంటి విశపద్యం నేజెప్తానా. నావాక్కట్లా వస్తుందా. సంగతి?

భ: ఔరా, వాడే చెప్పుండాలి. ఒకరాత్రి రావాంతస్థు కొందరొక సభ చేసి నేం జెప్పిన పద్యాల్ను చదవమన్నారు. ఆ సభలో కొక బ్రాహ్మణుడొస్తే, మీరే ననుకుని అంతా స్వాగతం జేసి కూర్చుండబెట్టి సభ ఉద్దేశం తెలిపారు. ఒకఘడియ చదివి సభాపా. మా వాంఛప్పుడు స్వామి యెట్లావున్నాయని అడిగాను. కవి అడిగితేనేగాని చెప్పనన్నాడు. అదాచారమనుకుని అంతా ఊరుకుంటే నేనే అడిగా. అడిగితే నాకీబహుమాన మిచ్చాడు. అరి దుర్మార్గుడా! రామకృష్ణయ్యగారికి మనకులమంటే యెంత నిరసన అనుకునేవాణ్ణి చాలాకాలం.

రా: కుంగాలింగతెందుకూ! అకొస్తే యేమనేవాణ్ణో యిప్పుడెందుకూ? నేనెటువంటి కా పద్యం చెప్పేలా!

భ: నీబుద్ధి పోనిచ్చావు కావు! దయ్యా! వాణ్ణంటించి దేవుడు తగ్గ శాస్తి చేసాడు నీకు!

రా: చల్లార్చుకోవయ్యా! కడుపుమంట వెట్లాగో! విధికథ జెప్పి ప్రాణం విసిగించిండవాడు.

(అని ఉత్తరీయం పరుచుకు పడుకుంటాడు)

నే: చిత్తం (అని యేదో అడగబోతుంటే)

రా: (లేచి కూర్చుని) వరం పుచ్చుకున్న మూడోనాడు మధ్యాహ్నం సంవాహం వేళ స్వామీ, యీ లోజిప్పటికి నలభై గాడు తెచ్చేసా. నలభై గాడోది తెము వ్రాస్తున్న గ్రంథానికి చేసానన్నాడు. చింపాడో యే మోననియేమిటదంటే నే నలతాకలో అప్పటికి చివర వ్రాసిన పద్యం తర్వాతి—

ఉ. లింగనిషిద్ధ కల్వల చెలింగని మేచ ......
....
....
......రామలింగ కవి లింగనికి ద్రిహసించు
దుక్కలక్.

అని వ్రాశానని దాన్ని తీస్తే తన్ను చంపుకున్నట్లని ఆశిప్పత్తుమించాలని కోరాడు. ఏం జెయ్యను—సరేన్నా. ఇప్పటికీ వుందా భ్రష్టకారి పద్యం నా గ్రంథంలో!

నే: వాంచి మేకంటివాడే దొరికాడు శిష్యుడుగా: తర్వాత, కవిత్వానికి స్త్రీలో...

రా: (అడ్డమొచ్చి) ఊ అడగూ! కవిత్వానికీ స్త్రీలోలత్వానికీ సంబంధముందంటారే ఆ విషయంలో మీ సంగతేమిటని కాదూ నీవడిగేది? సమాధాన మిది. నా ముగ్గురికీ లోగ లేదు. ఇంతకూ మా ఘూటిగారేమైనా మిగిల్నే గాయెవరికైనా వుంపడానికి. మా విధవలేకపాయ. ఉంటే వాణ్ణంటిస్తుననీ సందేహం తీర్చడానికి. (భార్యనేచి) మరిచిపోయినా మా సంభాషణ్లో: నాయుడు మన కన్యాదుకో పిల్చాడట. వెళ్దాం రండి. నాయనా, వెళ్ళొస్తాం.

నే: ఒక్క మనవి: ఉపాసంచి, ఉపాసించి శ్రమగా ఉంది. తమరు నాదయ్యగారి... (అపుకుని) చిత్తం సద్దుకొండి. నేనె ఆహ్వానించుకుంటా. దయుంచండి!

ముగ్గురు: మళ్ళీ రొప్పుకు పిలిస్తే వస్తూ డొస్తాం దానికేం నాయనా! నీమాత్రం మనస్సు విచ్చేస్తూ మాట్లాడరు.

[సమాప్తము]

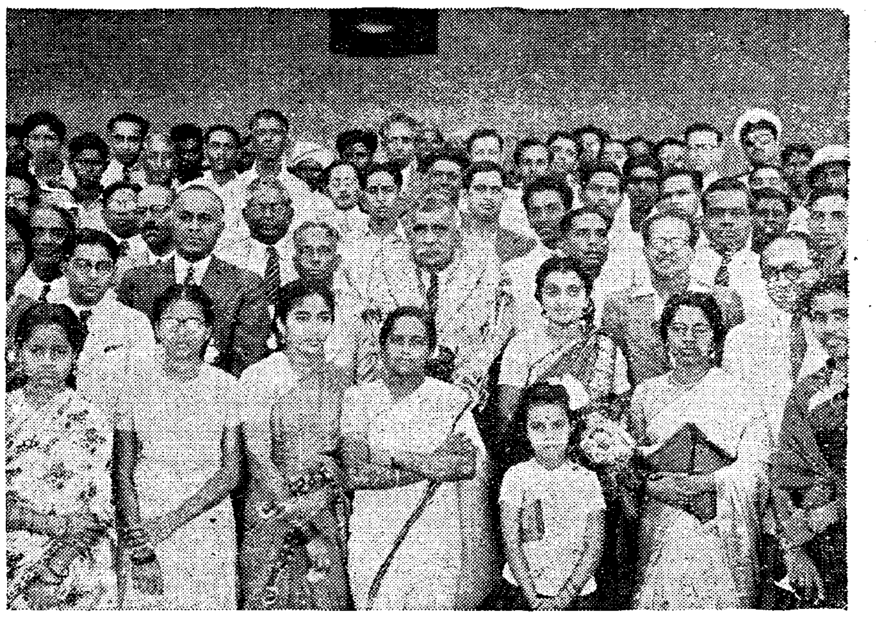

సింహళ ప్రధాని సేనానాయకిగారికి మద్రాసు పౌరుల స్వాగతము.

మార్షల్ రాజకీయ వ్యూహము

(7 వ పేజీ తరువాయి)

నాయకత్వాన అన్నీ ఆసియా సమాశ్యగా నిర్వహించాలని తాను వాంఛిస్తున్నట్లు ఒక బ్రిటిష్ ఉద్యోగి మధ్య నాతో అన్నాడు. కానీ తన భావంతో ఏకీభవించేవారూ బహు కొద్ది మందే నని కూడా ఆయన మాట కలిపాడు. అయితే అమెరికన్ ముఖ్యోద్యోగులలో చాల మంది ఆయన భావాన్ని హర్షించనున్నారని ఆయనకు నేను తెలిపాను.

ప్రపంచం, మాండలికసమాఖ్యలుగా మారి రావలసిన సమయం వచ్చినట్లే కనబడుతూంది. తర్వాత కావలిస్తే ఈ మండలాల, అంతర్బంధనాలు బిగించుకోవచ్చును. ఈ పురోభివృద్ధికే తాను చేయూత నొసగనున్నానని తన చేతల వల్ల మార్షల్ తెలుపుతున్నాడు.

1946 అక్టోబరులో, బెర్లిన్‌లో ఉన్న ఉన్నత అమెరికన్ అధికారులంతా జర్మనీ ఐక్యతను సాధించటంలో రష్యాతో తేలికగా ఒప్పందానికి రాగలమనే గట్టిగా నమ్మారు. 1947 జనవరిలో, అమెరికన్ రాజ్యాంగ కార్యదర్శిగా అయినప్పుడు మార్షల్ కూడా సోవియట్ ప్రభుత్వంతో, తన ముందువారంతా సామరస్యం కుదుర్చుకో లేకపోయినా తాను కుదుర్చుకోగలననే ఆశించాడు. జూన్‌లో హార్వర్డులో ఇచ్చిన మహోపన్యాసంలో రష్యా ప్రాచ్య యూరప్‌తో తదుపగ్రహాలు అందరితో కలసే, యూరప్ పునరుద్ధరణకు తా మెల్లా పూనుకోవాలనిదీ విశదీకరించాడు.

కాని పారిస్ సమావేశంలో, మాలటోవ్ ఎగురు తిరగడంతో, జెకోస్లొవేకియా పోలండులను, పారిస్ ఆర్థికసమావేశంనుంచి విరమించుకోమని కలపెంగని స్టాలిన్ హెచ్చరించటంతో, అంతకన్నా ముఖ్యంగా, మొన్నటి సమిష్టిరాజ్య సమితిలో, విషిన్స్కీ చేసిన దీర్ఘోపన్యాసాలతో—మార్షల్, (సంపూర్ణంగా రష్యావిషయంలో, హతాశుడు అయినాడనలేముగాని) అమెరికా, ఇంగ్లండు, ఫ్రాంసు, సమిష్టరాజ్యాలతో, సాధించటానికి ఇష్టం ఉన్న దేశాలకే తన ప్రణాళిక వర్తింపజేయటానికి సమ్మతి సూచిస్తున్నాడు.

ఫ్రాంసు, ఇటలీలలో. రాజకీయ సమ్మెలు, (మాస్కోతో సామరస్యం కుదరటం కనుమాపు మేరలో లేదన్న) అమెరికన్ అధికారవర్గాల అభిప్రాయాన్ని బలపరిచాయి. రష్యాతో తక్షణ నాకి విభేదం తప్పదన్న విషయం, విషాదభరితమైనా, నగ్నసత్యంగా తయారయింది.

అంటే. క్రెమ్లిన్‌తో అమెరికా ప్రభుత్వం సంప్రదింపులు, రాయబారాలు జరుపుతూ ఉండదని నా భావం కాదు. కాని, మార్షల్ ఇతర ప్రపంచ సమస్యలమీద, ముఖ్యంగా చైనామీద, తన దృష్టి కేంద్రీకరించవచ్చును.

అమెరికన్ రాజనీతికి యూరప్‌తోటే ఊపిరి సలపటం లేదు. ఆసియా విషయం తలపోసేందుకు వ్యవధి కనబడటం లేదు. అమెరికన్ రాజ్యాంగవేత్తలలో, మానవజాతిలో నే సగపాలు పైచిలుకు ఆసియాఖండంలోనే ఉందికదా అని చూపెండి. "నిజమే! కాని మేము యూరప్‌ను రక్షించాలి" అంటారు. ఆసియా తనకు తనే ఏదో ఆరంభించాలని వాళ్ళ ఆశయము.

ఇల్లా ఆరంభింపగలిగేందుకు, చైనా కవకాశం లేదు. చైనా చాల ఘోరపరిస్థితిలో అంతర్విభాగాలతో, జీర్ణావస్థలో పేద పడి ఉంది. సమిష్టి రాజ్య సమితిలో చైనా విషయంలో ఏం చెయ్యాలో తెలియటం లేదు. 1946 లో మార్షల్ చైనాలో ఉండి స్వయంగా పరిస్థితులు గమనించాడు. కమ్యూనిస్టులను అభ్యుదయ నిరోధకులను తోసేసి, సర్వపక్ష సమ్మేళన మొనర్చటమే ఇందుకు విధానమని అనుకున్నాడు కాని ఆయన కోరినటువంటి కలిమిడి వరాలు చైనా రాజకీయరంగంలోనే లేకపోయాయి.

చైనా విషయంలో ఏదో చెయ్యవలసిందని రిపబ్లికన్ పక్షాలు మార్షల్ నెగదోస్తున్నాయి. అల్బానా గవర్నర్ డ్యూయీ (రిపబ్లికన్ నాయకుడు) కృషి ప్రతిఫలంగా, చైనా విషయంలో 60 మిలియను డాలర్ల ఖర్చును కూడా, ఆస్ట్రియా, ఫ్రాంసు, ఇటలీ ఋణాలతో పాటు కలపటం కన్నా ఎక్కువ జరిగిందేమీ లేదు.

సోవియట్ యూరప్‌లో కొంత ఆర్థిక స్థిరం, రూప మాత్రంగానైనా చిక్కేదాకా చైనా ఆగవలసివుంటుంది. ఇకనుంచీ అమెరికన్ ప్రభుత్వము, సంధిపత్రాలకూ, నామమాత్ర విదేశ సంబంధ బాంధవ్యాలకూ విలువ ఎక్కువ ఇయ్యకుండా, మిత్రదేశాలలో ఆర్థిక రాజకీయ రంగాలలో, ప్రత్యక్షఫలితాలను తెప్పించేందుకే ఎక్కువ కృషి చేస్తుంది.

అంబరాంబుజాలు

(11-వ పేజీ తరువాయి)

అత్యుత్కృష్టమైన నీతిని అవి ప్రబోధిస్తున్నాయి—ఏమో. కాలక్షేపానికి తప్ప పత్రికల్లో కథలంటే శ్రద్ధా, గౌరవమూ చూపే బుద్ధిమంతులు లేక కాని, బాగుపడాలంటే వాటిల్లో అంతటి గొప్ప నీతి, సందేశము గర్భితమై ఉన్నాయి.

వాటిలోని వివరాలు ఏమయితేనేమి, అతని ఆశలూ ఆశయాలూ అంబరాంబుజాలే నని. అతడు అతిదీనుడుగా, నికృష్టుడుగా, అందని పండ్లకు అర్రులు చాచి నిట్టూరుస్తున్నట్లుగా చిత్రించబడ్డాడంటే చాలును.

ఈ రకపు రచనల నన్నిటినీ పూర్వపక్షం చేస్తూ రామనారాయణ తన అస్త్రాన్ని, కొంచెం ఆలస్యంగానయితేనేమి, ప్రయోగించక పోలేదు.

ఇది పదేళ్ళక్రిందటి మాట—

* * * *

నేటి తెలుగు రచయితల్లో రామనారాయణకు ఒకస్థానం లేకపోలేదు.

కాని ప్రపంచధోరణి మాత్రం కేవలం అతడు ఊహించిన రీతి మారినట్లు లేదు. మొదట్లో తన బంధువులూ, స్నేహితులూ తన ప్రత్యేకతనూ, గొప్పతనాన్నీ ఒప్పుకోనట్టే, నేడు తెలుగు దేశం అతిసంకుచితంగా తనకు ప్రథమ తాంబూలాన్ని ఇవ్వడానికి ఎన్నో వంకలు చెప్తూ తన లుబ్ధత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నదనీ, ఇదే మరో దేశం అయితే తానింతకంటె ఎన్నోరెట్లు గొప్పవాడయి ఉండునని అనుకోకుండా ఉండలేడు. అంతేకాదు; పై భాషలనుంచి, దేశాలనుంచి గాని తనకు కీర్తివస్తే అప్పుడు ప్రపంచం అంటే తెలుగుదేశం తనకు బ్రహ్మరథం పట్టునని అతని విశ్వాసము. మునుపూ ఇలాగే అనుకొనేవాడు తన బంధువుల గురించీ స్నేహితుల గురించీ—ఇప్పుడు తెలుగు వాళ్ళందరి గురించి ఊహిస్తున్నాడు. సంఖ్యలో విస్తృతిలో భేదముతప్ప ధోరణి ఎప్పటిదే.

అతనికి కావలసినవాళ్ళకూ సావకాశం లేకపోలేదు. అతనికి పేరవచ్చినపాటి డబ్బు రాలేదు. ఆ పేరైనా అతని ఆశల, ఆశయాల మానంలో కొలిచినప్పుడు, ఏమీ కాదు. అతని ఆశలు అంబరాంబుజాలే! ఏమీ లేకుండా కబుర్లు చెప్పగానే సరా!

... ...

కబుర్లు చెప్పకపోతే ఒక దోషమేనా! రచయితలయి కొందరేళ్ళకు పైకం మహారచయితల గురించీ, మహాత్ముల గురించి హెచ్చుగానో తక్కువగానో కబుర్లు చెప్పవంటేమా? అల్లాగే అతడూను. మామూలు మనిషిగా కాక, ఎల్లప్పుడూ అతణ్ణి రచయిత అనే ఒక యంత్రంగా ఎందుకు చూడాలి, అయితే ప్రస్తుతానొక రచయిత ననే బుఖా వేసుకుని అదే తానన్నట్లుగా లోకంలో అతడు ప్రవర్తించటమే ఆ రకం చూపుకు కారణమయి ఉంటుంది.

అలా కాకుండా రామనారాయణ సామాన్య మానవుడుగా ప్రపంచంతో హృదయపూర్వకంగా కలిసిమెలిసి ఉన్నట్టయితే, అతని రచనలు ఇప్పటికంటె ఎన్నోరెట్లు సహజంగా, సజీవంగా, సునిశితంగా, సుందరంగా ఉండి ఉండునేమో!

తెలుగు సాహిత్యమనే బంగారానికి ఇంకొక వన్నె వచ్చియుండును!

ఎన్ని వచ్చినా, ఏమయినా అంబరాంబుజాలు అంబరాంబుజాలే! అవి మనం ఎంత ఎత్తుకు వెళ్ళినా ఊహాకైతేం అందీ అందనట్లుగానే ఉంటాయి.